

Součková cihelna v Plotištích nad Labem – zapomenutý pramen poznání kultury s vypíchanou keramikou ve východních Čechách

Souček brickyard in Plotiště nad Labem – long forgotten source of knowledge of the Stroked Pottery Culture in East Bohemia

Pavel Burgert

Abstrakt

Předkládaná stať přináší reprezentativní výběr nálezů kultury s vypíchanou keramikou (5100/5000–4500/4400 cal BC, STK) ze souborů získaných zejména počátkem dvacátého století při těžbě v cihelně firmy Souček & Srdínko v Plotištích nad Labem (okres Hradec Králové, východní Čechy). Blíže se věnuje důležité součásti souboru, kterou je keramika starého stupně STK (IIb–II/III), kterou uvádí do širších souvislostí ve východočeské enklávě kultury s vypíchanou keramikou.

Abstract

The presented paper brings a representative selection of the Stroked Pottery Culture finds (5100/5000–4500/4400 cal BC, STK) from the assemblages, that were excavated at the beginning of the 20th century during the brick clay mining in Souček – Srdínko brickyard in Plotiště nad Labem (Hradec Králové district, East Bohemia). It deals with an important part of the assemblage – the Early STK (IIb–II/III) pottery, which is put into a wider context of the East Bohemian enclave of the Stroked Pottery Culture.

Klíčová slova: východní Čechy – neolit – kultura s vypíchanou keramikou – Součková cihelna – Plotiště nad Labem

Key words: East Bohemia – Neolithic – Stroked Pottery Culture – Souček brickyard – Plotiště nad Labem

Úvod

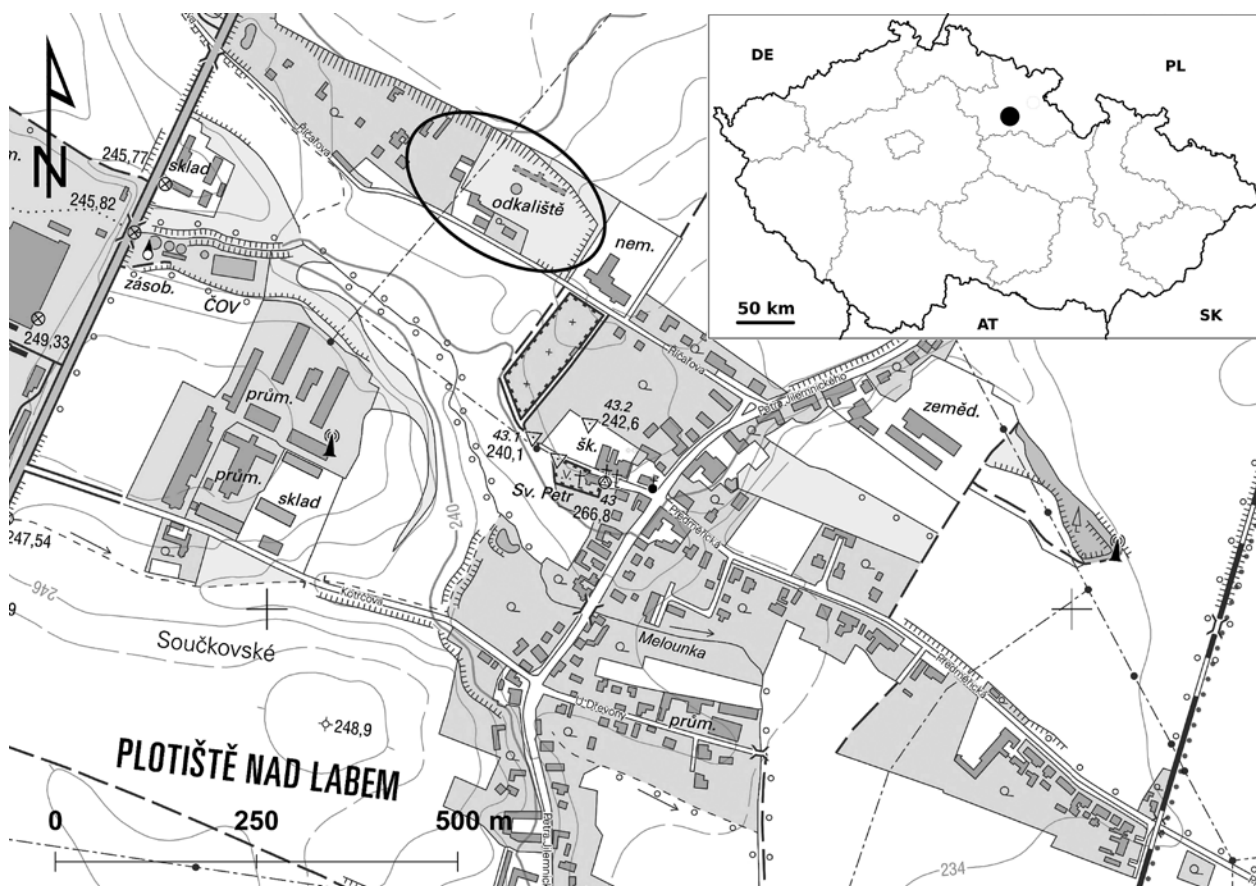
Jen málo známou položkou inventáře královéhradeckého muzea je soubor neolitických nálezů získaných počátkem dvacátého století při těžbě cihlářské hlíny v cihelně firmy Fr. Lad. Souček & Dr. Fr. Srdínko, známé pod zjednodušeným názvem Součková cihelna (dnes přibližně katastrální číslo 120/4 a přilehlá). Pracovala od roku 1855, kdy ji zřídil František Tichý a novými majiteli byla rozšířena na kruhovku roku 1906 (*Pišl 1938*, 252, 282; *Kadlec 2014*). Zde byly v souvislosti s těžbou od konce 19. století do třicátých let století následujícího odkrývány archeologické situace z různých období pravěku (*Domečka 1902–1903*,

207; *týž 1931*; *Domečka – Sál 1928*, 167). Materiál z nich pocházející byl zčásti zachráněn a evidován Ludvíkem Domečkou (1861–1937) a jeho spolupracovníkem Františkem Žaloudkem (1863–1935) a to především v rozmezí let 1900–1924. Zdaleka nejvýrazněji zastoupenou komponentou je zde kultura s vypíchanou keramikou (5100/5000–4500/4400 cal BC; dále STK).

Přestože řada nálezů byla pečlivě dokumentována v nálezových knihách², je ve většině případů nemožné spojovat je do důvěryhodných celků. Tato skutečnost je zapříčiněna právě způsobem odkrývání lokality postupující těžbou spráše a následným předáváním objevů dělníky zaměstnanými v cihelně. Pro východní Čechy neobvyklé bohatství výzdobných technik mladého stupně STK a zastou-

¹ Tento výstup vznikl v rámci projektu „Kulturní dějiny Evropy“ podprojektu „Mezi Východem a Západem – východní Čechy na sklonku mladého neolitu z pohledu distribuce kamenných surovin“ řešeného na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze z prostředků Specifického vysokoškolského výzkumu na rok 2016.

² Nálezové knihy uloženy v Archeologickém oddělení Muzea východních Čech v Hradci Králové.

Obr. 1 Plotiště nad Labem, okr. Hradec Králové. Lokalizace cihelny Souček & Srdínko. – Fig. 1 Plotiště nad Labem, Hradec Králové district. Localization of the Souček & Srdínko brickyard.

pení starého stupně této kultury však činí z tohoto souboru objekt hodný pozornosti.

Dnes již vytěžený a z části zastavěný areál Součkovy cihelny se nachází v západní části katastru Plotiště nad Labem, dnes severozápadní místní části Hradce Králové (obr. 1). Nadmořská výška lokality je okolo 245 m n. m. a nachází se na sprašové návěži proříznuté potokem Melounkou, který se dnes vlévá do Labského náhonu, ústícího v Březhradě do Labe. Směrem k Melounce vytváří nálezště mírný, jižní svah.

Rozbor keramiky

V souboru keramických nálezů ze Součkovy cihelny jsou na první pohled nápadné dva aspekty. Prvním je mimořádný stav zachování nálezů s často viditelným leštěným povrchem. Tato skutečnost je na jedné straně dána selekcí nálezů, na straně druhé pak příznivými půdními podmínkami, umožňujícími rovněž zachování kostí³. Druhým aspektem je mimo-

řádne bohaté spektrum výzdobných technik, které je pro studovanou oblast ne zcela typické. Přestože nejčastější technikou je velký střídavý dvojpích (kód 24 – kódování a terminologie zde i níže podle M. Zápotocké 1978), popřípadě střední (kód 23), vyskytují se zde často i techniky jiné. Velký dvojpích provedený tremolovou technikou (kód 27; obr. 11: 2), z vícenásobných vpichů jsou to velké široké (kód 32; obr. 4: 1, 5: 1, 10: 7) i úzké (kód 36) trojvpichy a čtyřvpichy (kód 42; obr. 4: 9, 5: 2, 7: 6), velký pětínásobný vpích (kód 52; obr. 12: 4) a konečně devítivpích (kód 57, obr. 5: 3). Na několika jedincích byl dále zaznamenán střední a velký pravý tremolový vpích (kód 63 a 65; obr. 6: 5), výjimečně i jeho kombinace s velkým úzkým čtyřvpichem (kód 46; obr. 9: 2).

Skutečností ovšem zůstává, že keramika z dlouhodobě zkoumaného sídliště v Jaroměři (Burgert 2015) vykazuje nápadné poškození povrchu fragmentů a zároveň se na téže lokalitě téměř nevyskytuje soudobý osteologický materiál. Oproti tomu z dlouhodobě zkoumaného sídliště v Plotištích nad Labem (výzkum A. Rybové a V. Vokolka v letech 1961–1970) i Součkovy cihelny taktéž pochází vesměs dobře zachovaná keramika a zároveň značné množství osteologického materiálu.

³ Vztah kyselosti podloží k zachování keramických fragmentů nebyl dosud ve východních Čechách nikterak testován.

Výše uvedené výzdobné techniky umožňují datovat většinu keramického materiálu do mladšího stupně STK (STK IV, *Žápotocká 1970*). Sem náleží i rohaté výčnělky pocházející z vysokých hruškovitých nádob (*obr. 4: 6, 10: 9–10*) a plastická páska z hrubé kotlovité nádoby (*obr. 7: 7*). Pozoruhodným, a z tohoto rámce se vymykajícím nálezem, je však bezesporu fragment široké hruškovité nádoby zdobený malým střídavým dvojpvcem (kód 22; *obr. 13: 1*) s krokvicemi přerušovanými dělicím motivem svíslých linií. Tvarem, provedením i charakterem výzdoby je možné tohoto jedince zařadit do staršího stupně kultury s vypíchanou keramikou (STK II/III)⁴.

Starší stupeň kultury s vypíchanou keramikou ve východních Čechách

Nálezy staršího stupně (myšleno STK IIB – II/III) jsou ve východočeském prostoru velice vzácné, což odpovídá předpokladu, že se kultura s vypíchanou keramikou v periferních oblastech rozšíření, vzdálena centru svého vzniku v severozápadních Čechách a jižním Sasku, projevuje teprve ve své vyspělé podobě středního stupně⁵ (*Žápotocká 2009*). Největší a nejucelenější východočeský soubor pochází z dlouhodobého systematického výzkumu Archeologického ústavu v Plotištích nad Labem, vedeného v letech 1961–1970 Alenou Rybovou a Vítem Vokolkem. Tato lokalita je od Součkovy cihelny vzdálena přibližně 1 km vzdušnou čarou a jde s velkou pravděpodobností o jiné soudobé sídliště. Byl zde nalezen stavební komplex s domem archaické konstrukce zdvojených řad vnějších kúlů (*Pavlu – Žápotocká 2007, obr. 25*). Nálezy pocházející ze stavebních jam je možné zařadit do II./III. stupně STK. Toto zařazení se zdá být rovněž verifikováno chronologií příslušného dlouhého domu, ačkoli časové zařazení domů se zdvojenými stěnami na širším území jejich výskytu má poměrně široký interval (*Link 2014b*); (*obr. 14*).

Další lokalitou s nálezem keramiky podobného časového horizontu jsou Libišany (okr. Pardubice). Při záchranném archeologickém výzkumu v roce 2010 zde bylo odkryto několik objektů, z nichž nejbohatší objekt č. 1 (*obr. 15*) vykazuje ve svém materiálu rovněž znaky staršího, popřípadě začátku středního stupně STK (*Burgert 2014, 42–45*). Libišanské sídliště bylo po celé období neolitu dlouhodobě osídlenou polohou s takřka nepřerušovanou kontinuitou osídlení od I. stupně LNK (*Pavlu – Vokolek 1992*) po závěr neolitického období (*Burgert 2014, 9; Vokolek 1995*).

Ve starší literatuře je možné se setkat s několika východočeskými lokalitami, řazenými autory do staršího stupně STK. Ačkoli jejich přesné zařazení by bylo nutné zrevidovat podle aktuálních představ o náplni jednotlivých fází (*Pavlu – Žápotocká 2007*), pro potřeby případného dalšího bádání je vhodné zde tyto nálezy uvést. Nejdále známou lokalitou tohoto horizontu ve východních Čechách jsou Úhřetice (okr. Chrudim). Soubor nálezů nacházející se v Národním muzeu v Praze pochází z výzkumu J. L. Píče v tamní Kopistově cihelně, ostatní daroval muzeu sám majitel cihelny J. Kopista (*Vokolek 2007, 93–94, tab. 166–197*); (*obr. 16*). Na přítomnost starého stupně zde upozornila Libuše Horáková-Jansová (*1938, 102–102; obr. 21*) a dále s nálezy při tvorbě přesné chronologie STK pracovala zpočátku i Marie Žápotocká (*Steklá 1959, 220, obr. 99*). Zjevně chronologicky stará keramika ve sbírkách Národního muzea pochází rovněž z okolí Jičína, ovšem vesměs bez bližší lokalizace (*Horáková-Jansová 1938, 94–96, obr. 14*). Výjimku v této oblasti tvoří soubor ze Soběraz (okr. Jičín). Jde na první pohled o smíšený keramický materiál mladého i starého stupně STK (*Vokolek 2007, tab. 137–141*), nachází se zde však i střep s vícenásobnou krokvicí umístěnou nad sebou (*Vokolek 2007, tab. 139/2*). Tento znak je charakteristický právě pro klasickou fázi STK (*Pavlu – Žápotocká 2007, 40, obr. 14*). Druhou lokalitou jsou Nudvojovice u Turnova (okr. Semily); (*Steklá 1959, 221*). Zde je ovšem obtížné i pouze podle vyobrazení ve *Filipových* Dějinných počátcích Českého ráje (*1947, tab. 5–7*) usuzovat na tak typologicky starou keramiku STK, pravděpodobnější se jeví až III stupeň. Poslední lokalitou uváděnou *L. Horákovou-Jansovou* z východních Čech se zastoupením keramiky starého stupně STK jsou Skřivany u Nového Bydžova (*1938, 99–100, obr. 18*).

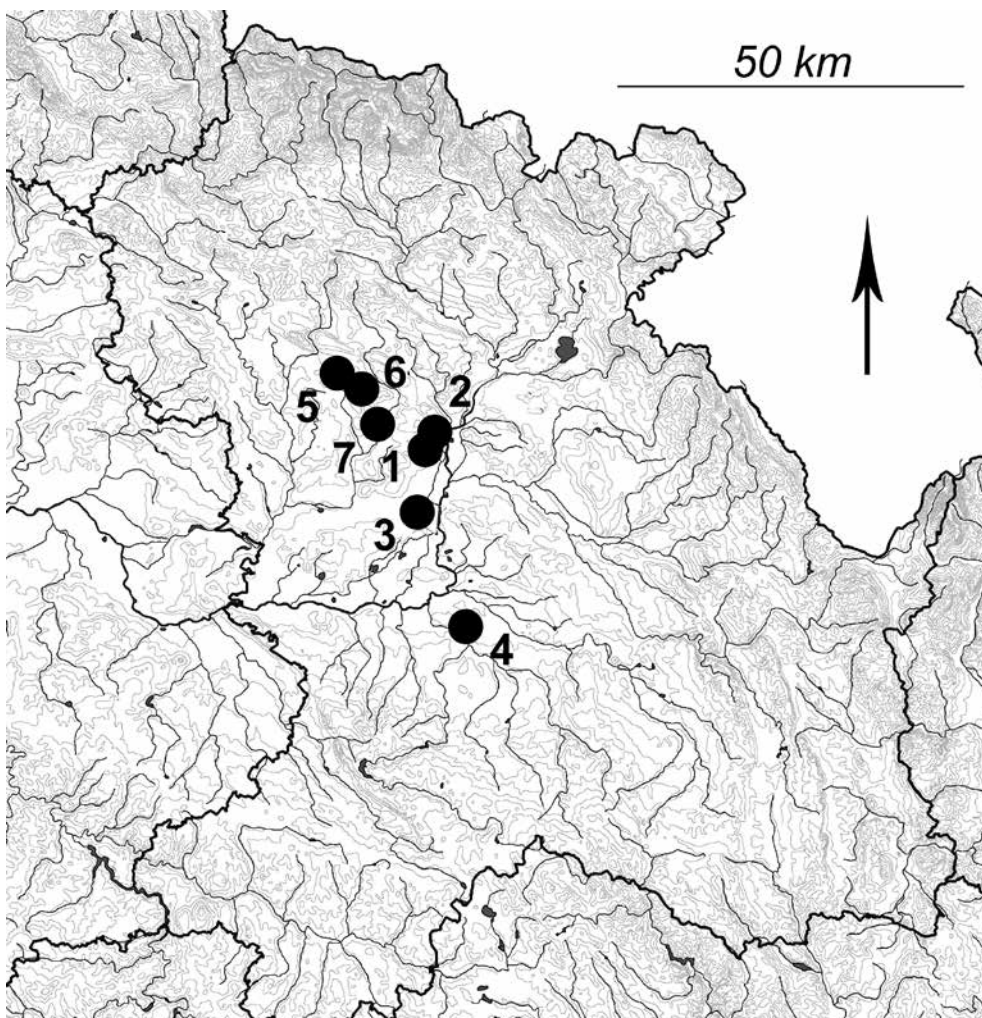
Za nálezy starého stupně STK ve východních Čechách (myšleno STK IIB) můžeme dle dostupných pramenů a dokumentace dnes považovat Libišany, Soběraz a Plotiště nad Labem – Součkovu cihelnu. Ostatní uvedené lokality náležejí pravděpodobně již pokročilejšímu stylovému vývoji STK II/III, popřípadě počátku fáze III podle členění a terminologie M. Žápotocké.

Závěr

Keramický soubor kultury s vypíchanou keramikou, pocházející z prostoru cihelny Souček & Srdínko v Plotištích nad Labem, se z hlediska zastoupení výzdobných stylů vymyká z obvyklého rámce této kultury ve východních Čechách. Svou bohatostí se spíše blíží některým lokalitám v pražském okolí (např. Černý Vůl; *Řídský – Stolz – Žápotocká 2008*). Pro východočeský materiál mladšího stupně STK

⁴ Za konzultaci nálezu děkuji M. Žápotocké.

⁵ Diskusi k možným modelům šíření nového výzdobného stylu kultury s vypíchanou keramikou viz *Link 2014a*.

Obr. 2 Nálezy keramiky staršího stupně kultury s vypíchanou keramikou ve východních Čechách. 1: Plotiště nad Labem – Součkova cihelna; 2: Plotiště nad Labem – dlouhodobý systematický výzkum A. Rybové a V. Vokolka v letech 1961–1970; 3: Libišany (okr. Pardubice); 4: Úhřetice (okr. Chrudim); 5: Jičínsko (bez bližší lokalizace); 6: Soběraz (okr. Jičín); 7. Skřivany (okr. Hradec Králové). – Fig. 2 Ceramic finds from the Early phase of the Stroked Pottery Culture in East Bohemia. 1: Plotiště nad Labem – Souček brickyard; 2: Plotiště nad Labem – long-term systematic excavation by A. Rybová and V. Vokolek in 1961–1970; 3: Libišany (Pardubice district); 4: Úhřetice (Chrudim district); 5: Jičín area (without further localization); 6: Soběraz (Jičín district); 7: Skřivany (Hradec Králové district).

je obecně charakteristické spíše dominantní až převládající zastoupení širokého střídavého dvojvpichu a jen nepatrné zastoupení vícenásobných vpichů, jak to dokládá například materiál ze sídliště STK v Jaroměři (okr. Náchod); (Burgert 2012, Vávra 1971). Jaroměřské sídliště zachycuje celý stylistický vývoj mladšího stupně STK ve východních Čechách, přičemž je možné jej s ostatními oblastmi osídlenými STK porovnávat nejen na základě vývoje tvarového spektra nádob, ale především díky velkému množství půdorysů dlouhých neolitických domů několika stavebních typů. Na otázku, jak je možné, že dvě soudobá sídliště, v Plotištích nad Labem a Jaroměři, vzdálená od sebe sotva 13 km vzdušnou čarou, vykazují ve svém keramickém inventáři tak výrazné rozdíly, můžeme modelově odpovědět několika různými způsoby: 1. Je zde vývoj výzdobných technik vázán na tradici dané komunity osady a vnější vliv není příliš velký. 2. Představuje sídliště v Součkově cihelně přímou demickou difuzi či přijetí stylu z oblastí s jeho jinou tradicí. 3. Oba keramické inventáře odrážejí rozdílné společenské skupiny obyvatel či jejich různé sociální a obchodní vazby. 4. Obě sídliště se ve svém trvání ve skutečnosti nepřekrývají, ale jsou následné a rozdíly tak představují typochronologický vývoj.

K důležité složce souboru náleží část široké hruškovité nádoby, zdobené drobným dvojvpichem (obr. 13: 1). Charakterem i výzdobou je možné jedince zařadit do staršího stupně kultury s vypíchanou keramikou (STK II). Nálezy tohoto horizontu jsou ve východních Čechách velice vzácné (obr. 2) a nádo-

ba tak představuje ojedinělou sondu do počátků kultury s vypíchanou keramikou ve východních Čechách.

Summary

The paper deals with ceramic finds of the Stroked Pottery Culture (5100/5000–4500/4400 cal BC; STK), which come from the area of the Souček & Srdínko brickyard in Plotiště nad Labem (Hradec Králové district, East Bohemia, Czech Republic). Because of the brick clay mining that took place from the end of the 19th century to the 30's of the 20th century there were excavated archaeological situations from different periods of prehistory. Material from them was partially saved and evidenced by Ludvík Domečka (1861–1937) and his co-worker František Žaloudek (1863–1935), especially during the years 1900–1924. The most abundant component is the Stroked Pottery Culture.

Although several finds were thoroughly documented in the inventory books, mostly it is impossible to connect them into reliable units. This situation was caused by the way of excavation of the site during the brick clay mining and subsequent handing over the finds by the workers of the brickyard. For East Bohemia there is an extraordinary richness of the decoration techniques of the Later phase of STK and an apparent representation of the Early phase of this Culture. Finds dated to this phase or to the turn of the Early and Middle phase (II/III) are in East Bohemia very rare. This corresponds to the assumption, that the Stroked Pottery Culture on the peripheries, far from the centre of its origin in the North-West Bohemia and South Saxony, did not show there until its advanced form of the Middle phase (*Žápotocká 2009*); (*Fig. 2*).

The ceramic assemblage of the Stroked Pottery Culture is in East Bohemia rather unique because of the represented styles of decoration. Due to its richness it is rather close to some sites in the Prague surroundings (for instance Černý Vůl; *Řídký – Stolz – Žápotocká 2008*). The East Bohemian material dated to the Later phase of STK is generally characteristic by a dominant or predominant representation of wide and alternating strokes and only slight representation of multiple strokes, as it is documented for instance on the material from the STK settlement site in Jaroměř (Náchod district); (*Burgert 2012, Vávra 1971*). There is a question, how it is possible, that two concurrent settlement sites of Plotiště nad Labem and Jaroměř, that are far apart barely 13 km in a straight beeline, show such differences in a ceramic material. We may answer this question in several ways: 1. Development of the decoration techniques is connected to the tradition of the local community and the outer influence is not relevant. 2. The settlement site in Souček brickyard represents a direct ceramic diffusion or adoption of the style from the area with a different tradition. 3. Both ceramic assemblages reflect different social groups of inhabitants or their different social or trade relations. 4. The settlement sites were not concurrent, but subsequent and the differences point to the typo-chronological development.

Literatura

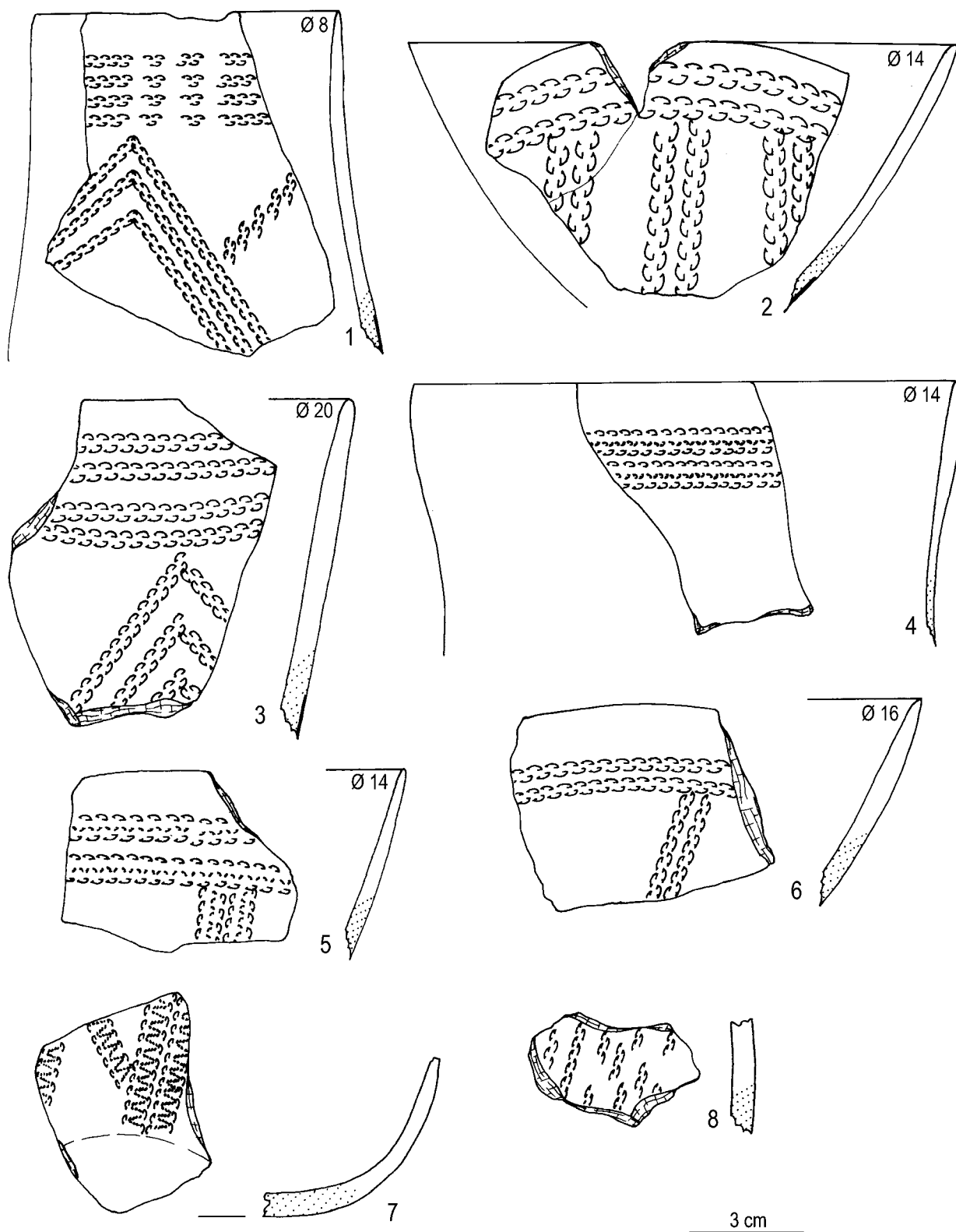
Burgert, P. 2012: Sídliště kultury s vypíchanou keramikou v Jaroměři ve světle osídlení východních Čech v mladším neolitu. Rukopis diplomové práce, FF UK, Praha.

- Burgert, P. 2014*: K vnitřní chronologii sídliště kultury s vypíchanou keramikou v Libišanech (okr. Pardubice). *Archeologie východních Čech* 4 (2012), 5–54.
- Burgert, P. 2015*: „Stabilitas loci“ of inhabitants of the Stroked Pottery site in Jaroměř. *Anthropologie* 53, 476–483.
- Domečka, L. 1902–1903*: Předhistorické nálezy v severo-východních Čechách. *Památky archeologické a místopisné* 20, 207–214.
- Domečka, L. 1931*: Nález nádob z mladší doby kamenné v Plotištích. *Památky archeologické – skupina pravěká*, 92–93.
- Domečka, L. – Sál, F. L. 1928*: Královéhradecko. Místopis soudního okresu královéhradeckého, 1. dílu, 1. část. Hradec Králové.
- Filip, J. 1947*: Dějinné počátky Českého ráje. Praha.
- Horáková-Žanová, L. 1938*: Ke vzniku české vypíchané keramiky. *Obzor praehistorický* 11, 81–138.
- Kadlec, J. 2014*: Území zaniklé Součkovy cihelny v Plotištích nad Labem v kontextu pravěkého osídlení. Rukopis diplomové práce, FF UP, Pardubice.
- Link, T. 2014a*: Welche Krise? Das Ende der Linienbandkeramik aus östlicher Perspektive. In: T. Link – D. Schimmelpfenning (Hrsg.): No future? Brüche und Ende kultureller Erscheinungen. Fallbeispiele aus dem 6.–2. Jahrtausend v. Chr. Fokus Jungsteinzeit, *Berichte der AG Neolithikum* 4. Kerpen-Loogh, 95–111.
- Link, T. 2014b*: Doppelt hält besser. Zur Entwicklung und Verbreitung des Längswände mit Doppelpfosten in der Bandkeramik. In: L. Husty – W. Irlinger – J. Pechtl (Hrsg.): „... und es hat doch was gebracht!“ Festschrift für Karl Schmotz zum 65. Geburtstag. *Internationale Archäologie – Studia honoraria* 35, Rahden – Westfalen, 49–60.
- Pavlu, I. – Vokolek, V. 1992*: Early Linear Pottery Culture in the Eastern Bohemia. *Památky archeologické* 83, 41–87.
- Pavlu, I. (ed.) – Žápotocká, M. 2007*: Neolit. *Archeologie pravěkých Čech* 3. Praha.
- Pišl, F. 1938*: Paměti obce Plotiště nad Labem. Plotiště nad Labem – Holice.
- Řídký, J. – Stolz, D. – Žápotocká, M. 2008*: Neolitické osídlení v Černém Vole (Praha-západ). *Formy objektů, keramika a štípaná industrie z výzkumů 1975–77 a 1914*. *Praeistorica* 28, 177–236.
- Steklá, M. 1959*: Třídění vypíchané keramiky. *Archeologické rozhledy* 11, 211–260.
- Vávra, M. 1971*: Část neolitického sídliště v Jaroměři. *Minulost Jaroměře* 2, 11–32.
- Vokolek, V. 1995*: Nález lengyelské keramiky z Libišan. *Archeologické rozhledy* 47, 506–508.
- Vokolek, V. 2007*: Katalog sbírky oddělení prehistorie a protohistorie Národního muzea 2; *Nálezy do roku 1913 (neolit a eneolit)*. *Fontes Archeologici Pragenses* 32.
- Žápotocká, M. 1970*: Die Stichbandkeramik in Böhmen und in Mitteleuropa. In: H. Schwabedissen (Hrsg.): *Die Anfänge des Neolithikums vom Orient bis Nordeuropa. Teil 2: Östliches Mitteleuropa*. *Fundamenta A3*. Köln – Wien, 1–66.
- Žápotocká, M. 1978*: Ornamentace neolitické vypíchané keramiky: technika, terminologie a způsob dokumentace. *Archeologické rozhledy* 30, 504–534.
- Žápotocká, M. 2009*: Neolitické sídelní regiony v Čechách. Region Litoměřicko. *Archeologické studijní materiály* 18.

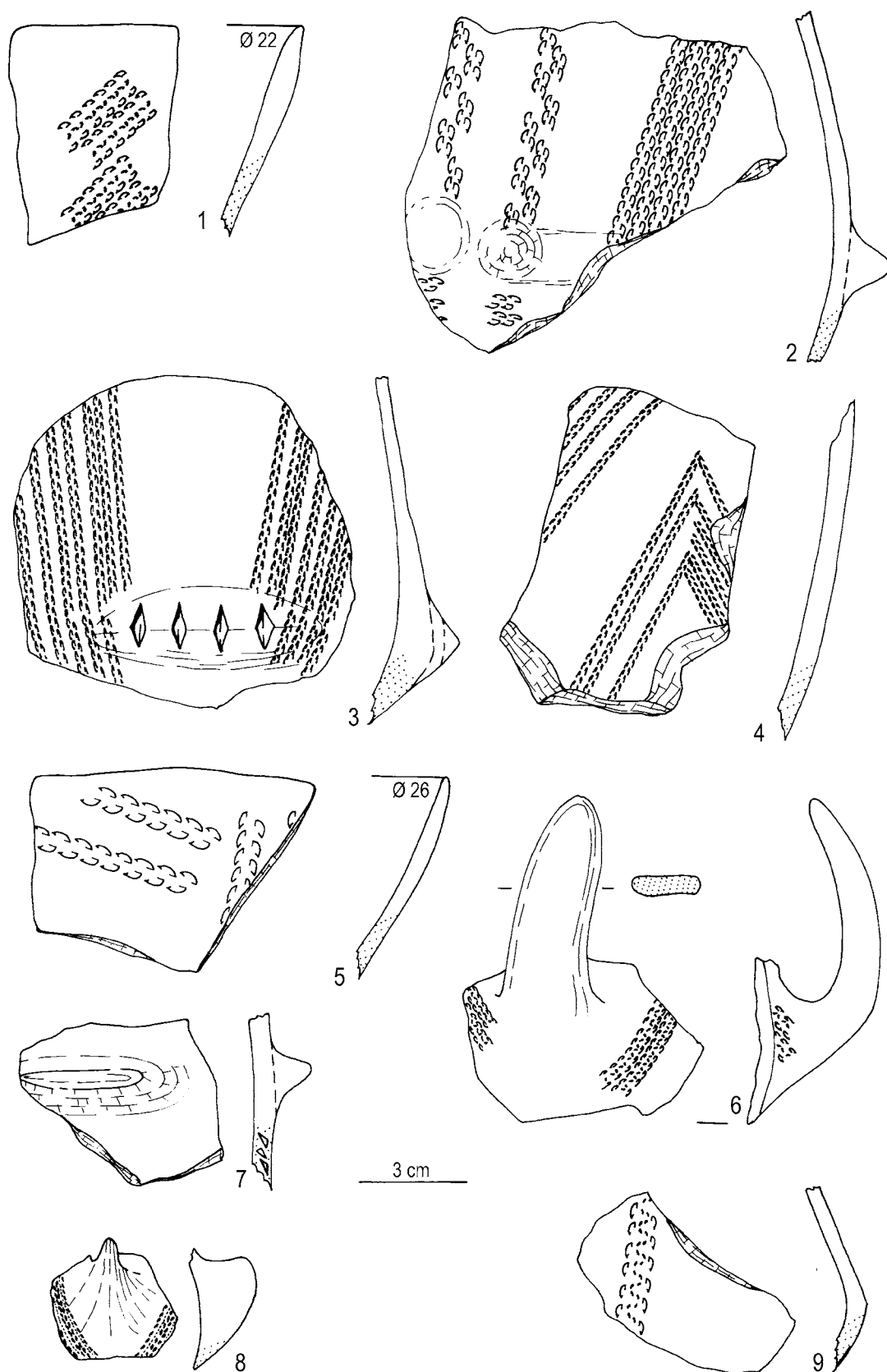
Mgr. Pavel Burgert

Archeologický ústav AV ČR, Praha, v. v. i.

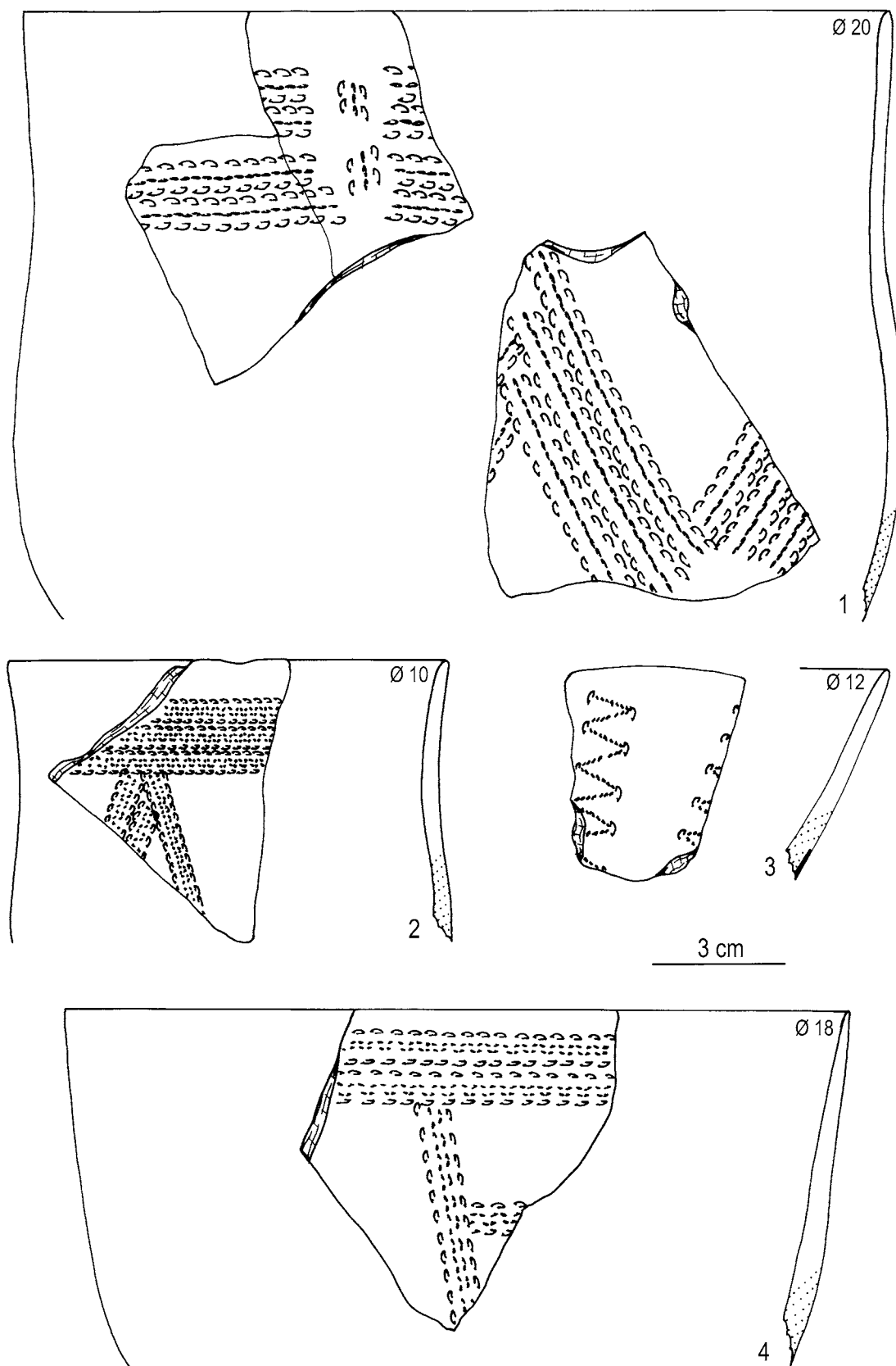
E-mail: burgert@arup.cas.cz

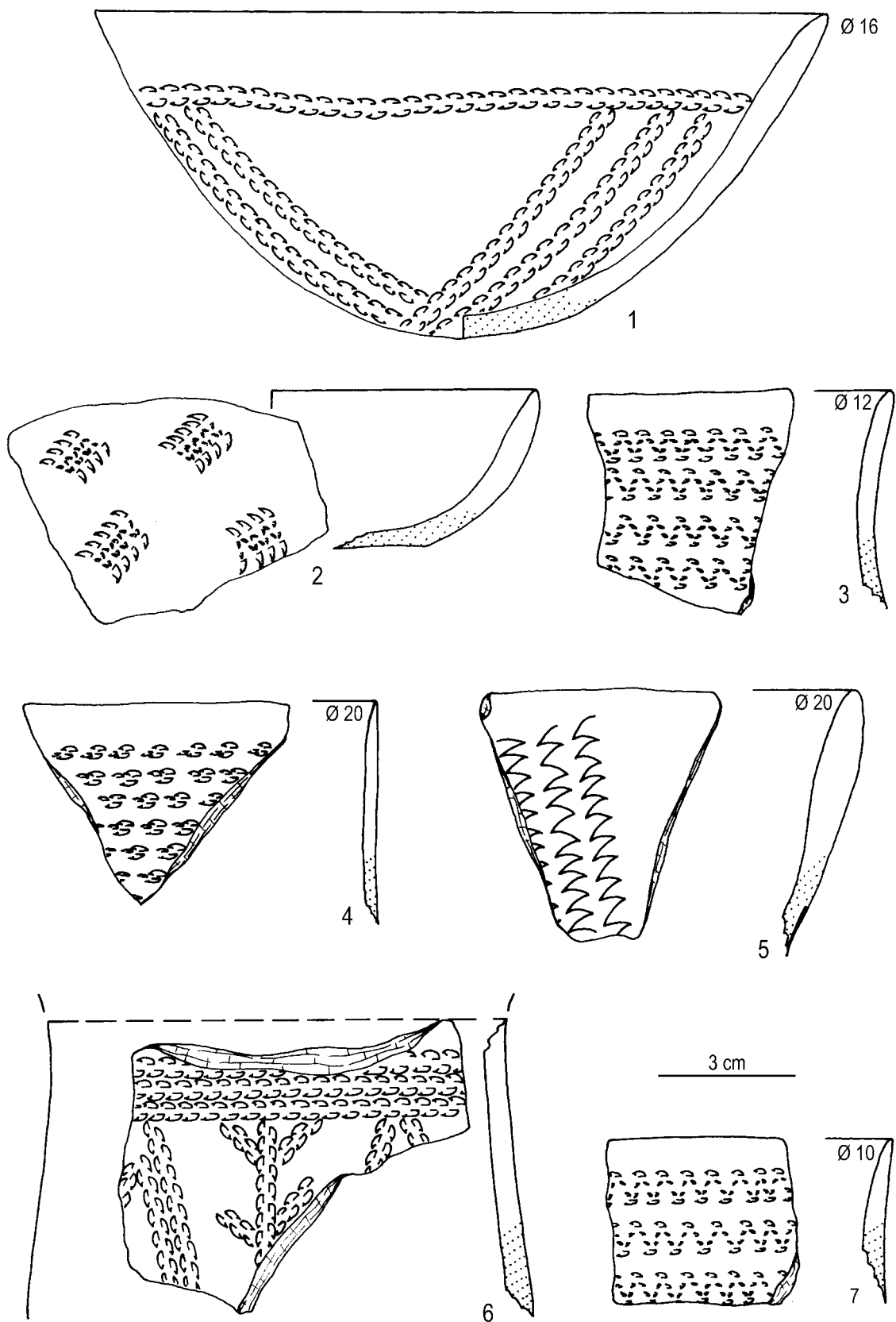
Obr. 3 Plotišťe nad Labem, okr. Hradec Králové: Součkova cihelna. Keramika STK získaná při těžbě cihlářské hlíny na počátku 20. století. – Fig. 3 Plotišťe nad Labem, Hradec Králové district: Souček brickyard. STK pottery excavated during the brick clay mining at the beginning of the 20th century.

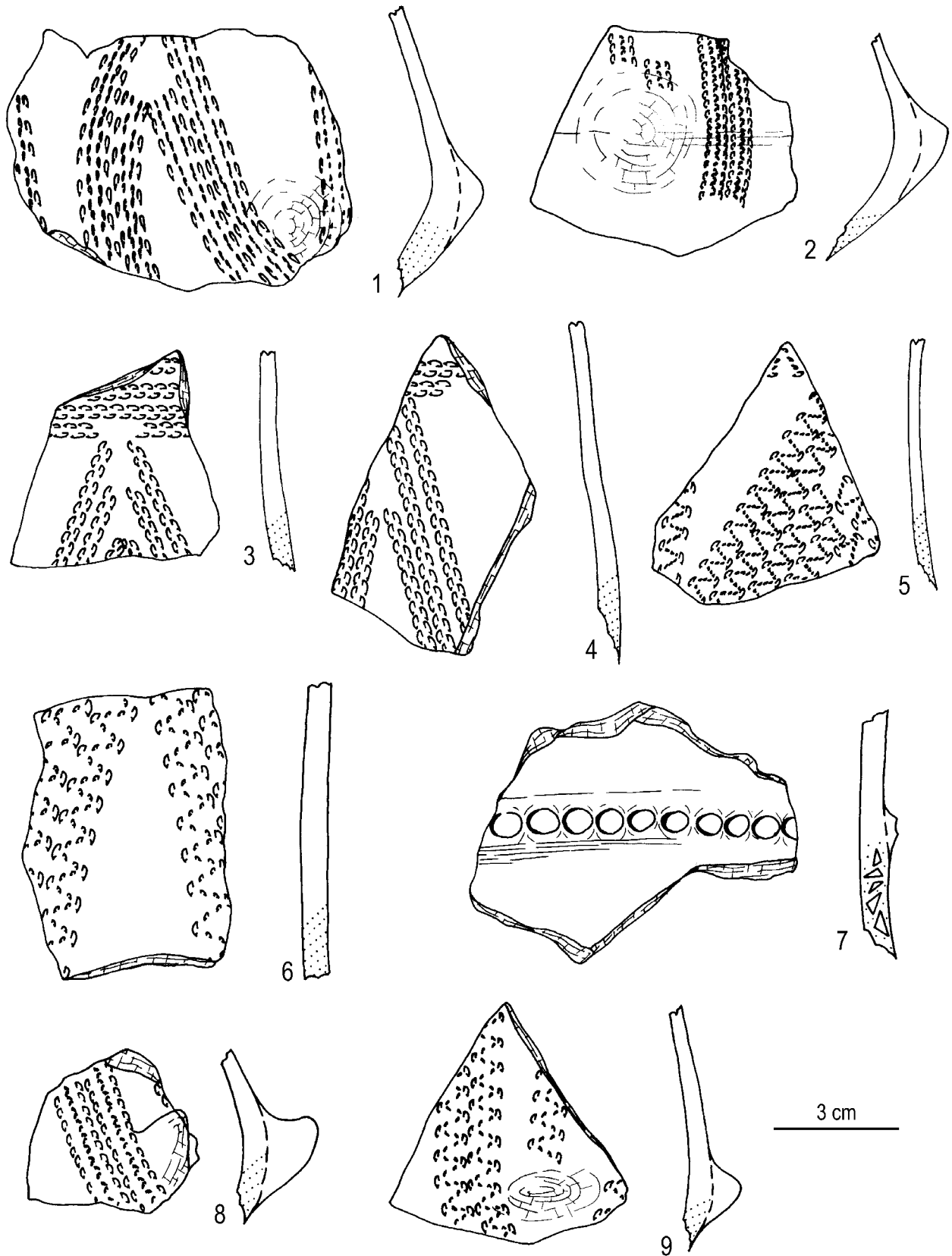
Obr. 4 Plotišť nad Labem, okr. Hradec Králové: Součkova cihelna. Keramika STK získaná při těžbě cihlářské hlíny na počátku 20. století. – Fig. 4 Plotišť nad Labem, Hradec Králové district: Souček brickyard. STK pottery excavated during the brick clay mining at the beginning of the 20th century.

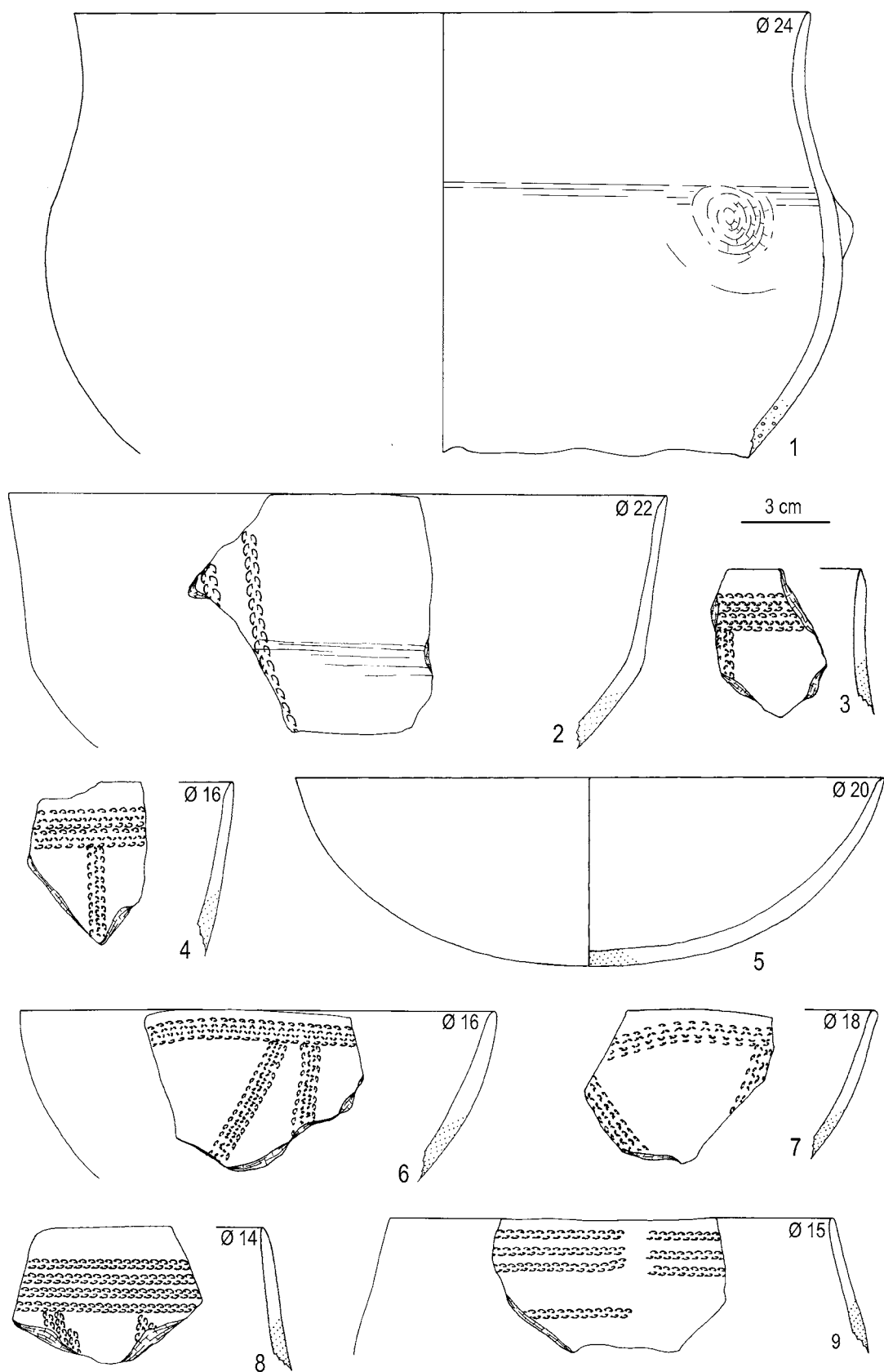
Obr. 5 Plotiště nad Labem, okr. Hradec Králové: Součková cihelna. Keramika STK získaná při těžbě cihlářské hlíny na počátku 20. století. – Fig. 5 Plotiště nad Labem, Hradec Králové district: Souček brickyard. STK pottery excavated during the brick clay mining at the beginning of the 20th century.

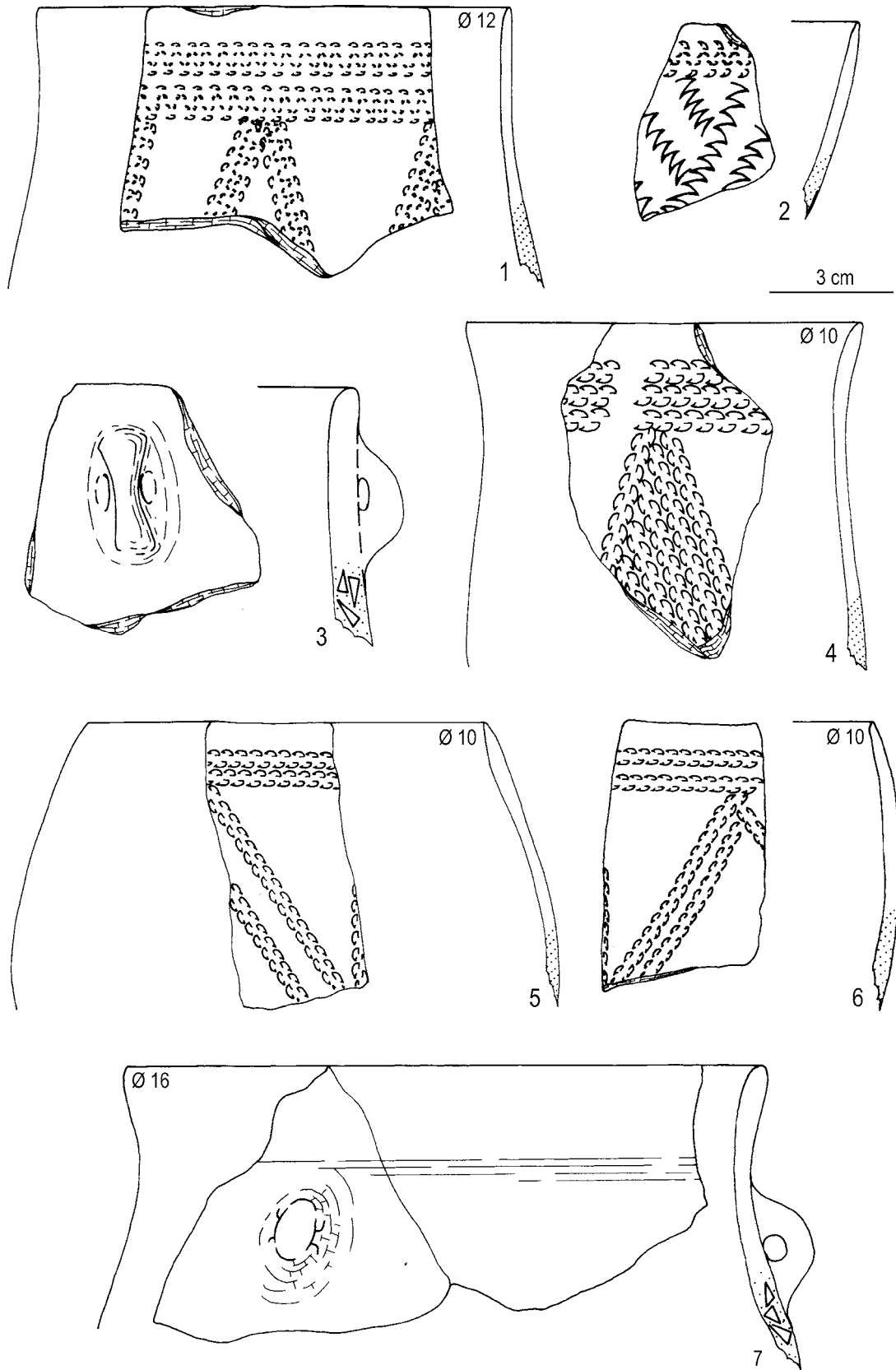
Obr. 6 Plotiště nad Labem, okr. Hradec Králové: Součková cihelna. Keramika STK získaná při těžbě cihlářské hlíny na počátku 20. století. – Fig. 6 Plotiště nad Labem, Hradec Králové district: Souček brickyard. STK pottery excavated during the brick clay mining at the beginning of the 20th century.

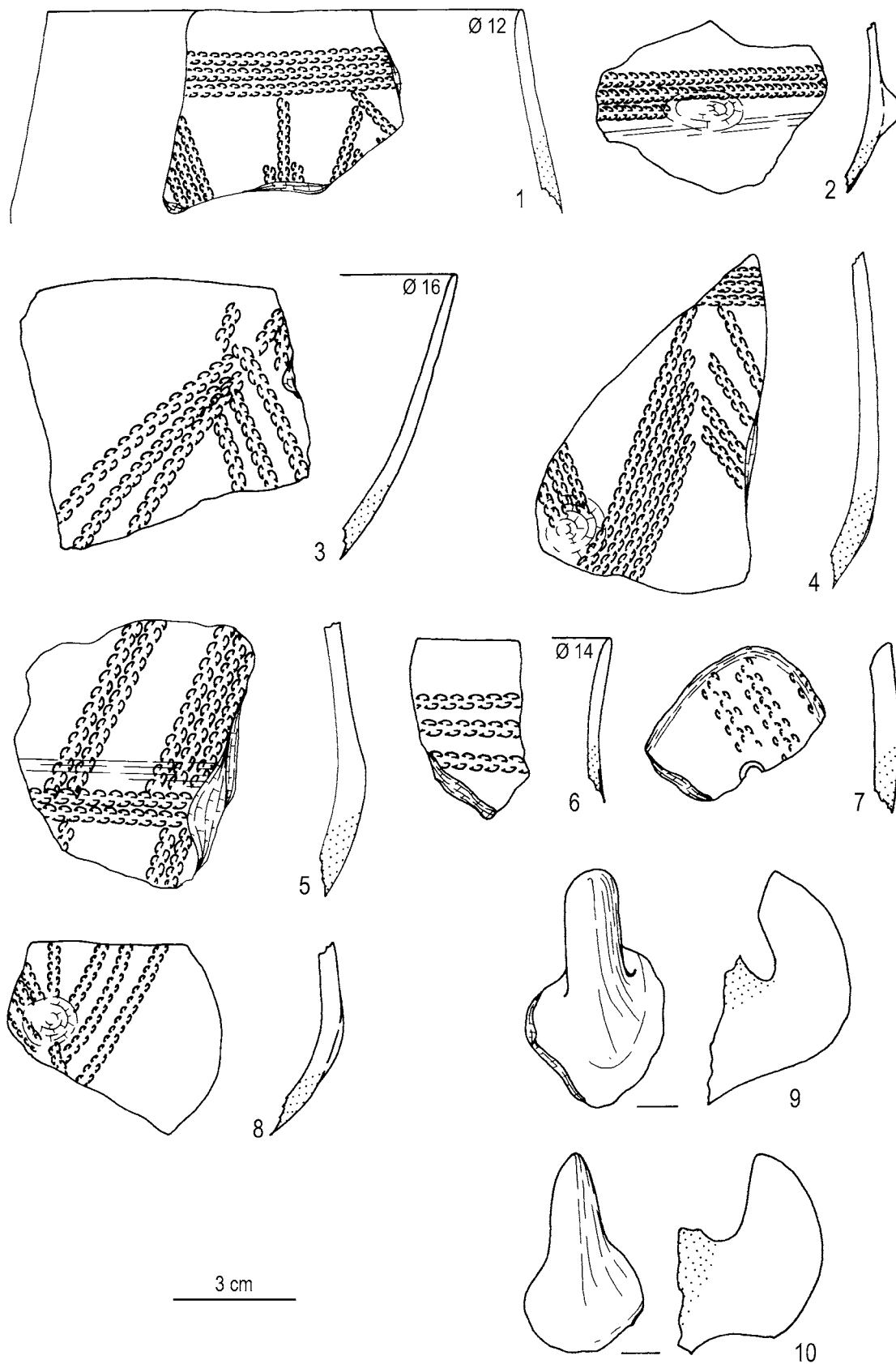
Obr. 7 Plotiště nad Labem, okr. Hradec Králové: Součková cihelna. Keramika STK získaná při těžbě cihlářské hlíny na počátku 20. století. – Fig. 7 Plotiště nad Labem, Hradec Králové district: Souček brickyard. STK pottery excavated during the brick clay mining at the beginning of the 20th century.

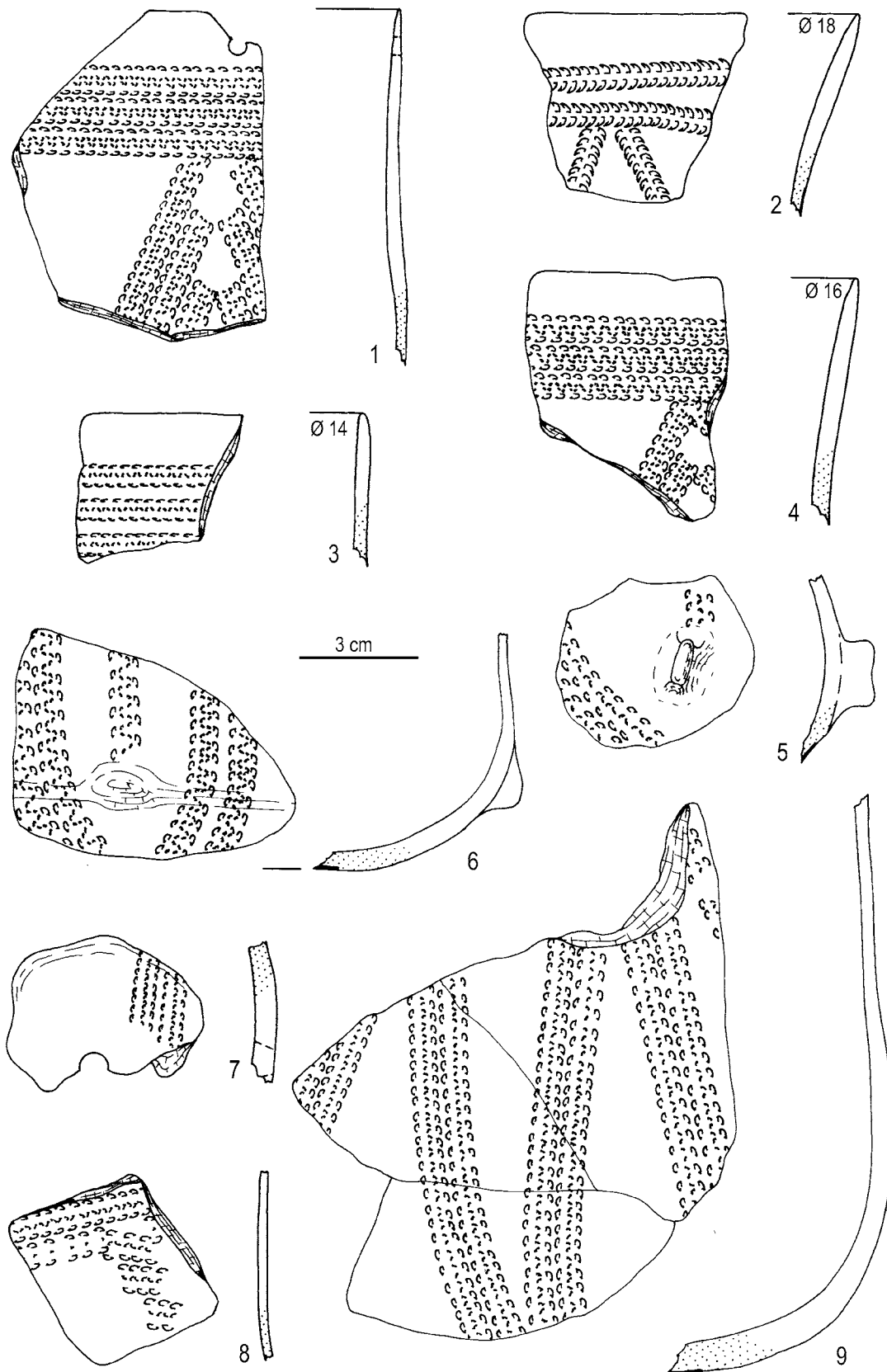
Obr. 8 Plotišť nad Labem, okr. Hradec Králové: Součková cihelna. Keramika STK získaná při těžbě cihlářské hlíny na počátku 20. století. – Fig. 8 Plotišť nad Labem, Hradec Králové district: Souček brickyard. STK pottery excavated during the brick clay mining at the beginning of the 20th century.

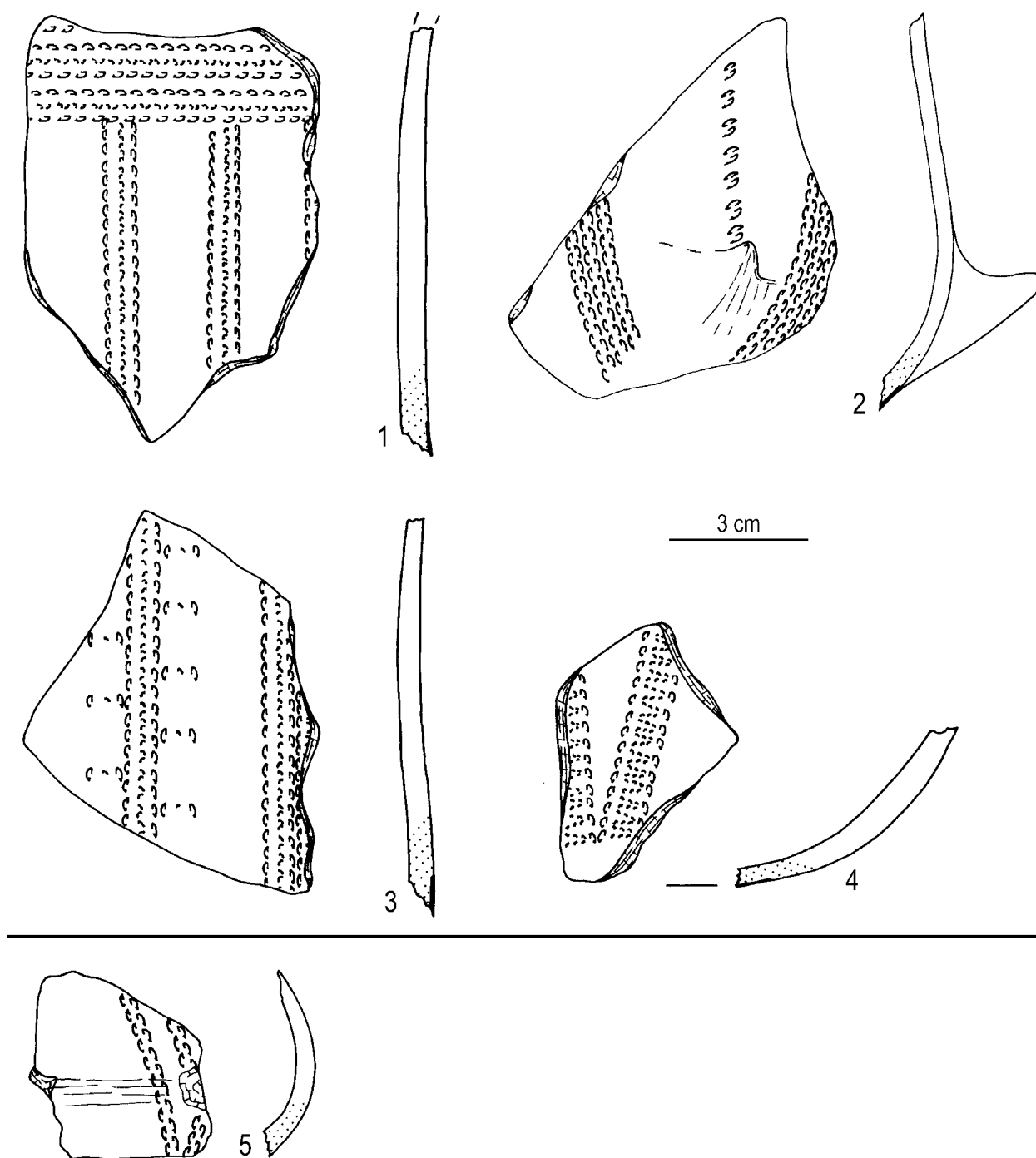
Obr. 9 Plotiště nad Labem, okr. Hradec Králové: Součková cihelna. Keramika STK získaná při těžbě cihlářské hlíny na počátku 20. století. – Fig. 9 Plotiště nad Labem, Hradec Králové district: Souček brickyard. STK pottery excavated during the brick clay mining at the beginning of the 20th century.

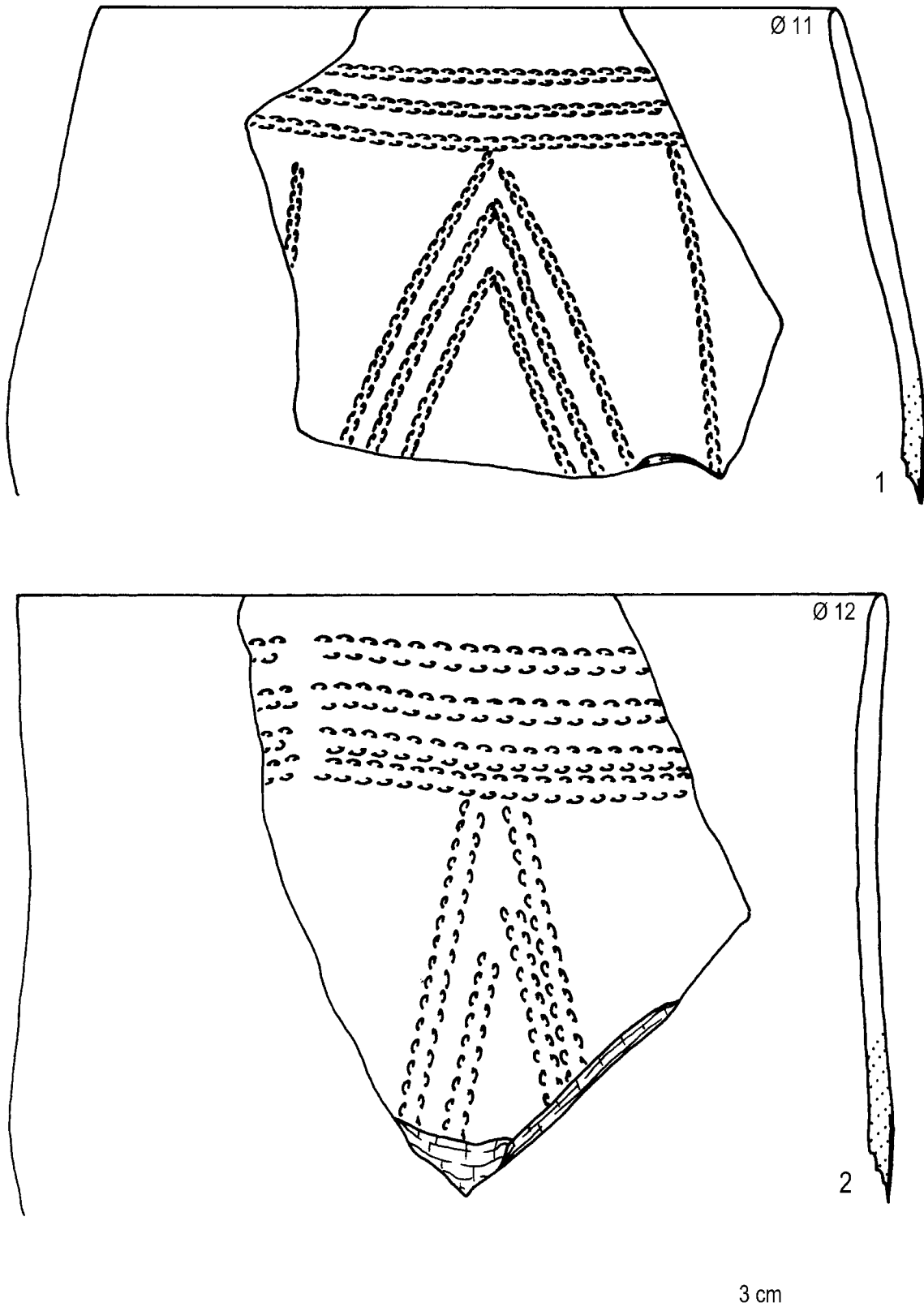
Obr. 10 Plotiště nad Labem, okr. Hradec Králové: Součkova cihelna. Keramika STK získaná při těžbě cihlářské hlíny na počátku 20. století. – Fig. 10 Plotiště nad Labem, Hradec Králové district: Souček brickyard. STK pottery excavated during the brick clay mining at the beginning of the 20th century.

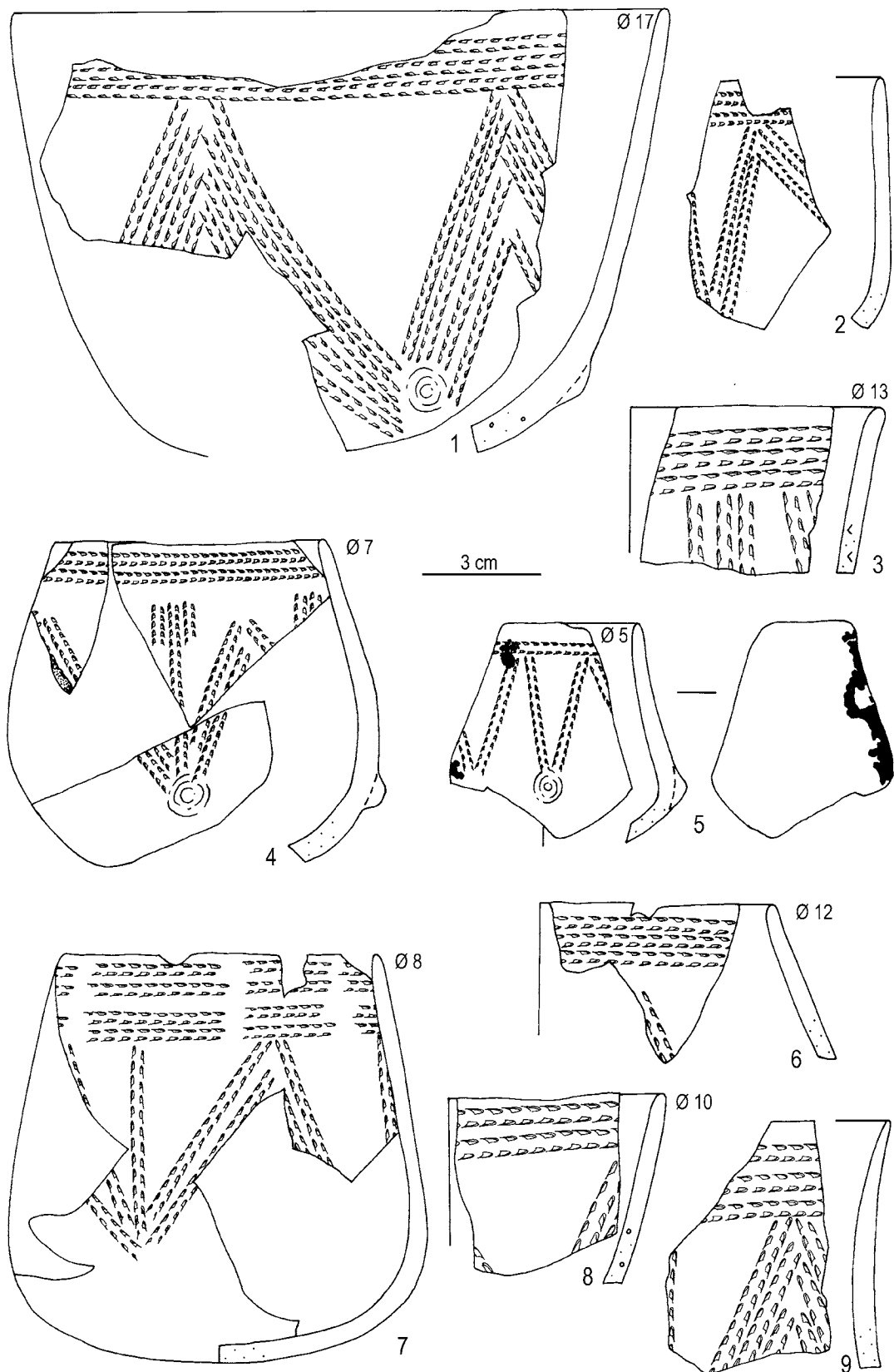
Obr. 11 Plotiště nad Labem, okr. Hradec Králové: Součková cihelna. Keramika STK získaná při těžbě cihlářské hlíny na počátku 20. století. – Fig. 11 Plotiště nad Labem, Hradec Králové district: Souček brickyard. STK pottery excavated during the brick clay mining at the beginning of the 20th century.

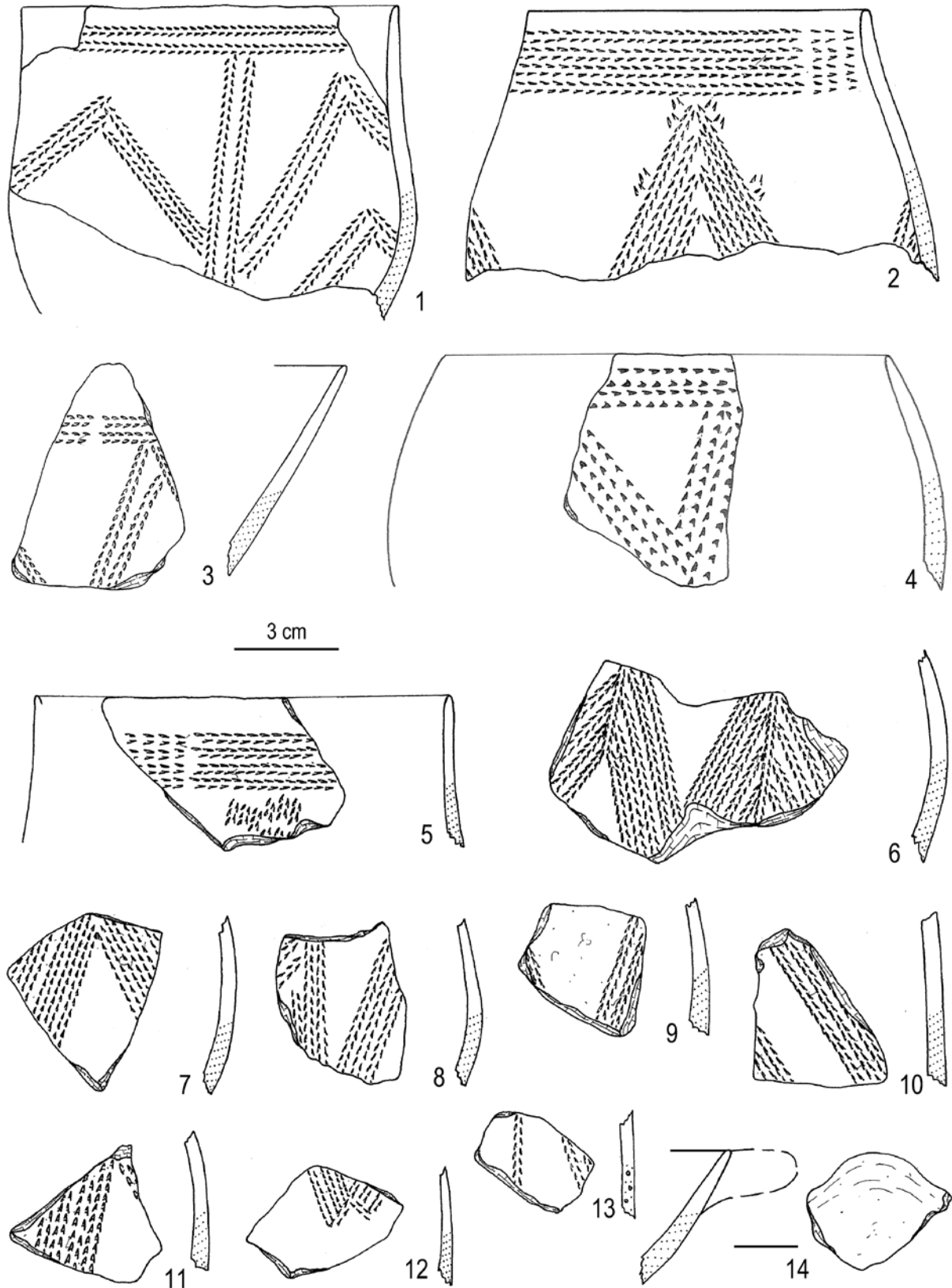
Obr. 12 Plotiště nad Labem, okr. Hradec Králové: Součkova cihelna. Keramika STK získaná při těžbě cihlářské hlíny na počátku 20. století. – Fig. 12 Plotiště nad Labem, Hradec Králové district: Souček brickyard. STK pottery excavated during the brick clay mining at the beginning of the 20th century.

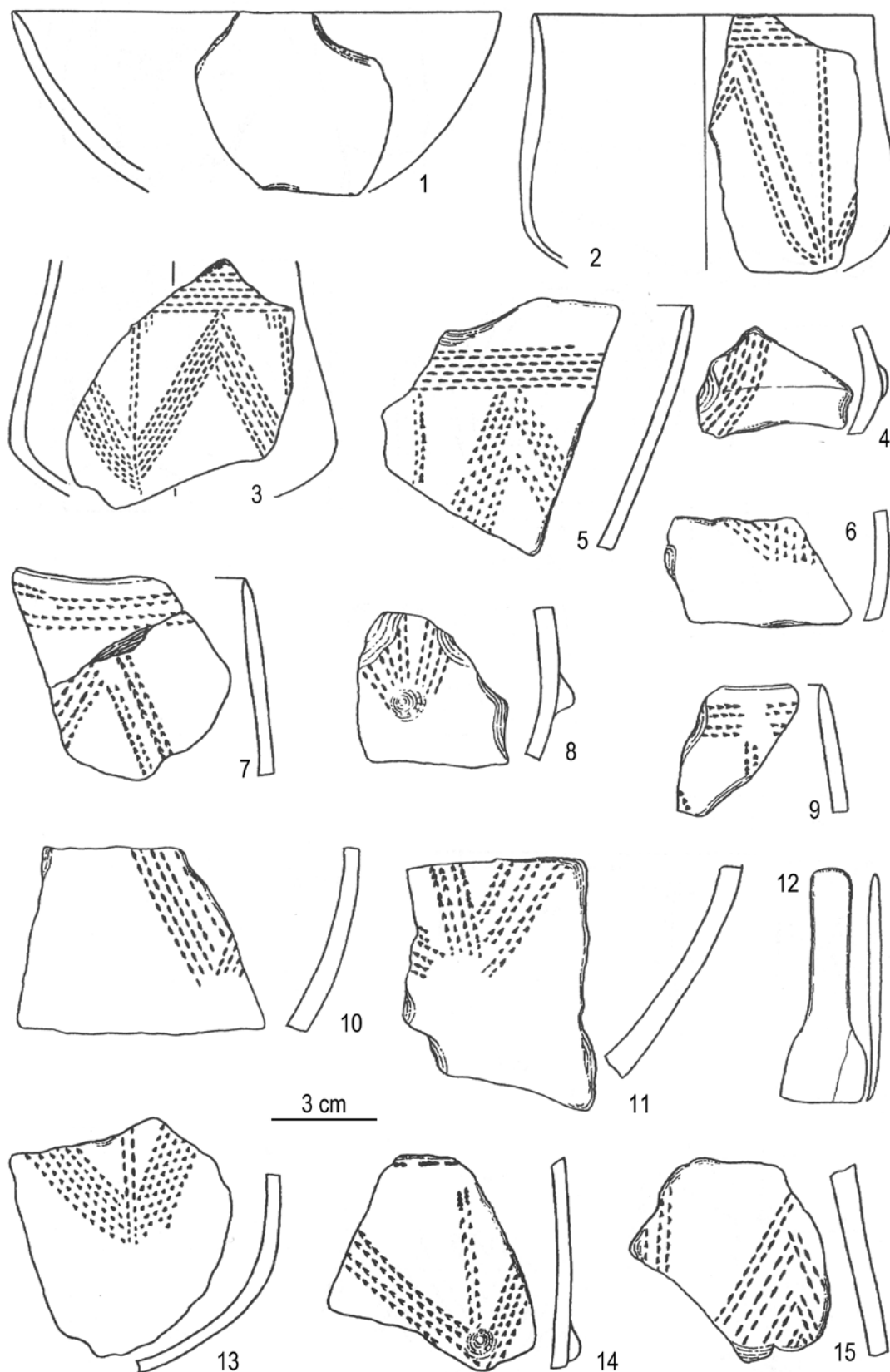
Obr. 13 Plotiště nad Labem, okr. Hradec Králové: Součková cihelna. Keramika STK získaná při těžbě cihlářské hlíny na počátku 20. století. 1: široká hruškovitá nádoba s výzdobou provedenou drobným dvojpíchem, náležející do starého stupně (STK II/III). – Fig. 13 Plotiště nad Labem, Hradec Králové district: Souček brickyard. STK pottery excavated during the brick clay mining at the beginning of the 20th century. 1: wide pear-shaped vessel decorated with small double-strokes, which is dated to the Early phase (STK II/III).

Obr. 14 Plotiště nad Labem, okr. Hradec Králové: Výzkum A. Rybové a V. Vokolka v letech 1961–1970. Keramika starého stupně STK ze stavebního komplexu domu archaické konstrukce se zdvojenou stěnou. – Fig. 14 Plotiště nad Labem, Hradec Králové district: Excavations by A. Rybová and V. Vokolek in 1961–1970. Ceramic of the Early phase of the STK from the building complex of the house with an archaic construction and double wall.

Obr. 15 Libišany, okr. Pardubice. Keramika starého stupně STK. Podle Burgert 2014. – Fig. 15 Libišany, Pardubice district. Ceramic of the Early phase of the STK. According to Burgert 2014.

Obr. 16 Úhřetice, okr. Chrudim. Keramické nálezy z výzkumu J. L. Piče v Kopistově cihelně a dar J. Kopisty. Národní muzeum Praha. Podle: *Vokolek 2007*, 93–94, tab. 166–167. – Fig. 16 Úhřetice, Chrudim district. Ceramic finds from the excavations by J. L. Pič in Kopista brickyard and a gift from J. Kopista. National Museum Prague. According to: *Vokolek 2007*, 93–94, tab. 166–167.